

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 11.4.2019.
COM(2019) 169 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE VIJEĆU

Evaluacija Preporuke Vijeća o integriranju dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada

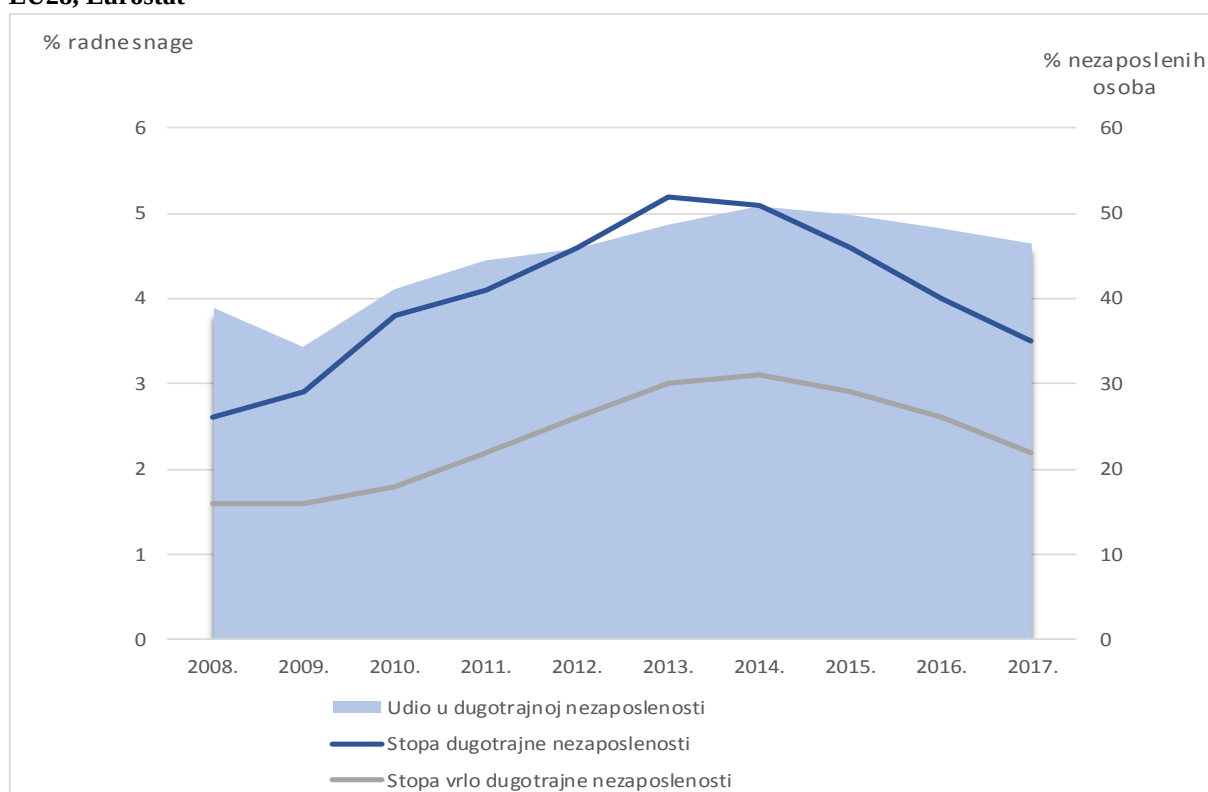
{SWD(2019) 154 final} - {SWD(2019) 155 final}

1. UVOD

U Europi se od 2007. do 2013. udvostručio broj osoba nezaposlenih dulje od jedne godine. Na svojem je vrhuncu taj nagli porast dugotrajne nezaposlenosti pogodio približno 12 milijuna ljudi u cijeloj Europskoj uniji. Jedan od ključnih izazova programa za zapošljavanje i rast koji je naveden u tadašnjim Političkim smjernicama¹ predsjednika Junckera bio je riješiti taj problem.

Trendovi u pogledu nezaposlenosti poboljšali su se zahvaljujući gospodarskom oporavku koji je uslijedio, ali su stope nalaženja posla među dugotrajno nezaposlenim osobama ostale niske. U većini država članica stopa dugotrajno nezaposlenih osoba među nezaposlenim osobama nastavila je rasti, što je dovelo do ozbiljnih socijalnih posljedica.

Slika 1. Stope i udio dugotrajne nezaposlenosti, (20–64 godine), godišnji prosjeci za 2008.–2017., EU28, Eurostat

Preporukom Vijeća o integriranju dugotrajno nezaposlenih osoba na tržište rada², donesenom 2016., nastoji se riješiti te probleme promicanjem mjera za brži povratak na rad u kratkom ili srednjem roku. U Preporuci se države članice pozivaju:

1. da potiču dugotrajno nezaposlene osobe da se **prijave** pri službama za zapošljavanje;
2. da povećaju **individualiziranu potporu** za dugotrajno nezaposlene osobe detaljnom procjenom potreba i osiguraju sklapanje **sporazuma o integriranju na tržište rada** najkasnije nakon 18 mjeseci nezaposlenosti;

¹ https://ec.europa.eu/commission/publications/president-junckers-political-guidelines_hr

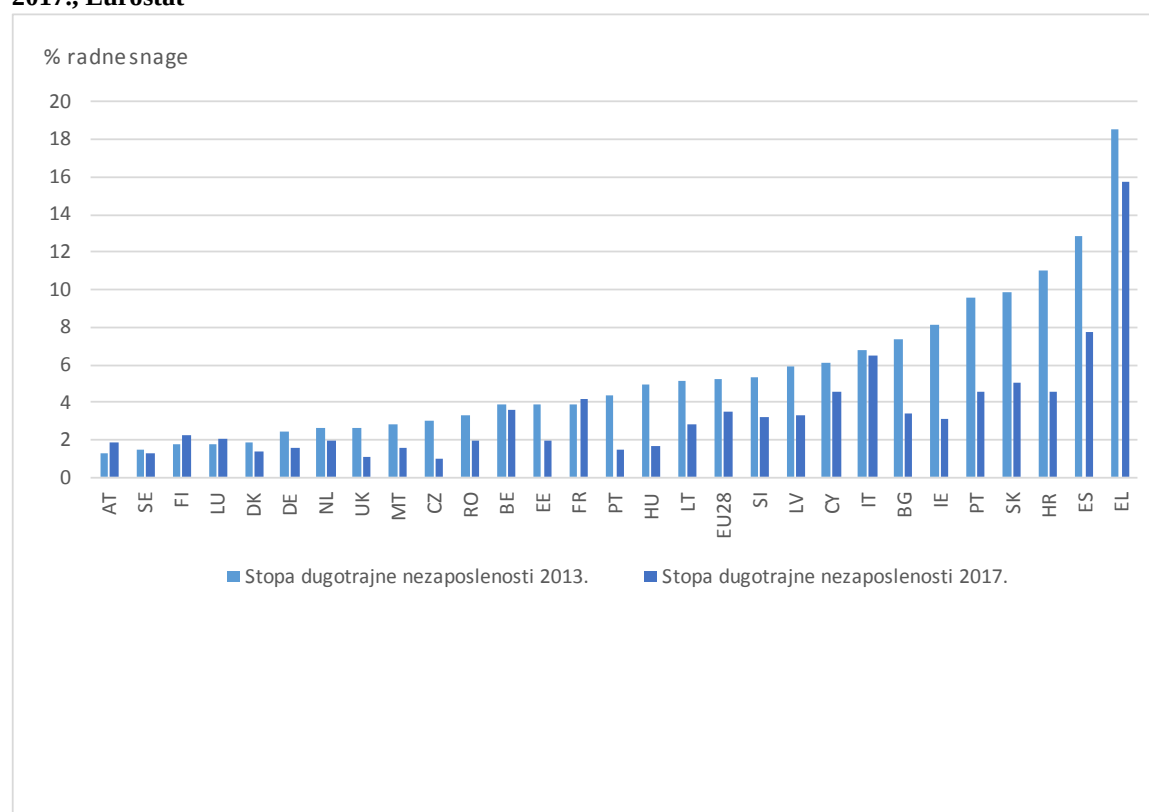
² 2016/C 67/01.

3. da poboljšaju kontinuitet potpore koordinacijom službi dostupnih dugotrajno nezaposlenim osobama preko **jedinstvene kontaktne točke**;
4. da potiču i razvijaju **partnerstva** među poslodavcima, socijalnim partnerima, službama za zapošljavanje i socijalnim službama, državnim tijelima te pružateljima usluga obrazovanja i osposobljavanja te razviju **usluge za poslodavce**.

Na taj se način Preporukom nastoji ne samo ojačati Europsku strategiju zapošljavanja i Odluku Vijeća o smjernicama za politike zapošljavanja država članica³ već i upotpuniti Preporuku Komisije o aktivnom uključivanju osoba isključenih iz tržišta rada iz 2008.⁴ te Preporuku Vijeća o uspostavi Garancije za mlade⁵ iz 2013.

Posljednjih pet godina u EU-u obilježava neprekidan gospodarski rast, što prati oporavak ulaganja, veća potražnja potrošača, bolje javne financije i daljnje otvaranje radnih mjesta uz rekordan broj od 240 milijuna zaposlenih osoba. S tim je u skladu i daljnji pad stope dugoročne nezaposlenosti, s 5,2 % 2013. na prosječno 3,5 % u EU-u 2017.⁶ Od donošenja Preporuke broj dugotrajno nezaposlenih osoba smanjio se za više od 2,5 milijuna. Međutim, situacija se i dalje razlikuje na razini cijelog EU-a te neke države članice još nisu dosegnule razine prije krize. Među nezaposlenim osobama i dalje je približno 45 % dugotrajno nezaposlenih.

Slika 2. Stopa dugotrajne nezaposlenosti po zemljama (20–64 godine), godišnji prosjeci za 2013. i 2017., Eurostat

³ 2018/1215.

⁴ 2008/867/EZ.

⁵ 2013/C 120/01.

⁶ Najnoviji tromjesečni podaci dostupni su u radnom dokumentu službi (SWD) koji je priložen ovom Izvješću.

2. GLAVNI ZAKLJUČCI EVALUACIJE

U Preporuci se od Komisije zahtijeva da 2019. izvijesti Vijeće o provedbi u državama članicama te na razini EU-a. Evaluacijom je obuhvaćeno svih pet kriterija Smjernica za bolju regulativu – djelotvornost, učinkovitost, usklađenost, relevantnost i dodana vrijednost EU-a⁷. Obuhvaćeno je razdoblje od prve polovine 2015. do studenoga 2018.

Evaluacija je pokazala da su države članice u cijelom EU-u uvele mjere u skladu s Preporukom. Najveće promjene politike uvele su države članice s manje razvijenim sustavom potpore za dugotrajno nezaposlene osobe, što je dovelo do povećane konvergencije u pristupima politici na razini cijelog EU-a. Međutim, s obzirom na to da se Preporukom poziva na promjene koje su često strukturne i čije uvođenje zahtijeva političku potporu te određeno vrijeme, prerano je da bi se donijeli zaključci o njezinu cjelokupnom učinku, uključujući učinak na stope nezaposlenosti. Važni su i vanjski učinci na takve stope, posebno općeniti povoljni gospodarski trendovi. Ukupno gledajući, važno je napomenuti da bi potpunija procjena učinka Preporuke bila moguća tek nakon prikupljanja podataka o provedbi za razdoblje od najmanje tri pune godine⁸.

1.1. Djelotvornost

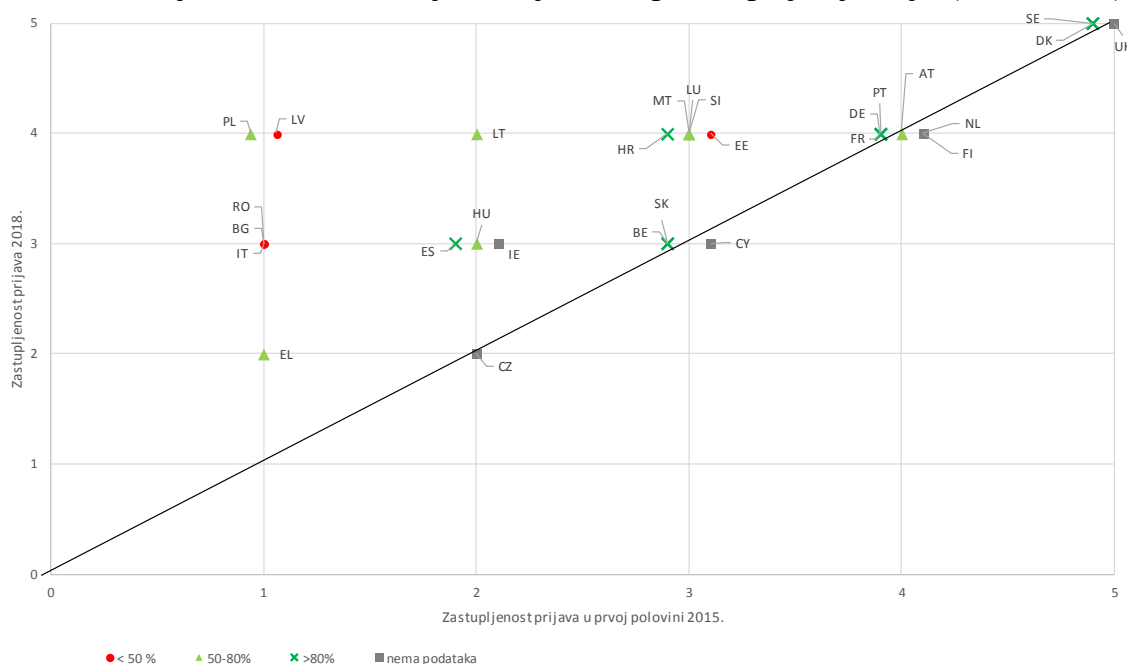
Poticanje proaktivnog informiranja

Prijava pri javnim službama za zapošljavanje ključna je za primanje potpore za integriranje na tržište rada. Zajedničko je obilježje svih država članica s visokom stopom prijava uvjetovanost davanja.

⁷ Smjernice za bolju regulativu, SWD(2017) 350.

⁸ Paket instrumenata za bolju regulativu, SWD(2017) 350.

Slika 3. Promjene u kvaliteti mjera kojima se potiče prijavljivanje (2015.-2018.)⁹

Izvori: Studija za potrebe evaluacije, Ramboll, 2019. Napomena: zemlje su označene u skladu sa stopama prijave dugotrajne nezaposlenosti 2014. Stopa prijave dugotrajne nezaposlenosti udio je dugotrajno nezaposlenih osoba prijavljenih pri javnoj službi za zapošljavanje (podaci iz istraživanja o radnoj snazi (LFS)).

Od donošenja Preporuke 15 je država članica poboljšalo kvalitetu mjera za poticanje prijavljivanja (slika 3.). Najčešće mjere uključuju pružanje informacija o potpori dostupnoj neprijavljenim pojedincima te mjere za dopiranje do određenih neaktivnih skupina i njihovo poticanje na prijavu. Ograničen kapacitet utvrđen je kao prepreka provedbi. Nalazi pokazuju da su države članice pri promjeni postojećih praksi i uvođenju novih mjera bile usmjerene posebno na ranjive skupine (npr. Rome, državljane trećih zemalja). Međutim, dijelom zbog nedostataka u kvaliteti i cjelovitosti dostupnih podataka, nije moguće zaključiti koliko te mjere dopiru do tih skupina i jesu li njihov oblik i provedba rezultat Preporuke. I dalje ne postoje jasni dokazi da su mjere dovele do povećanja stopa prijave. Mogla bi biti riječ o nekoliko čimbenika izvan područja primjene Preporuke, kao što su povoljni gospodarski trendovi i spora promjena u predodžbi o kvaliteti usluga.

Okvir 1. Primjer mjera informiranja

Javna služba za zapošljavanje u **Malti** uspostavila je 2017. nove mjere usmjerene na različite skupine dugotrajno nezaposlenih osoba. U suradnji sa socijalnim radnicima, udrugama migranata, obrazovnim ustanovama i nevladinim organizacijama javna služba za zapošljavanje pruža migrantima usluge savjetovanja u traženju posla te provodi aktivnosti informiranja kako bi pronašla i prijavila dugotrajno nezaposlene samohrane roditelje.

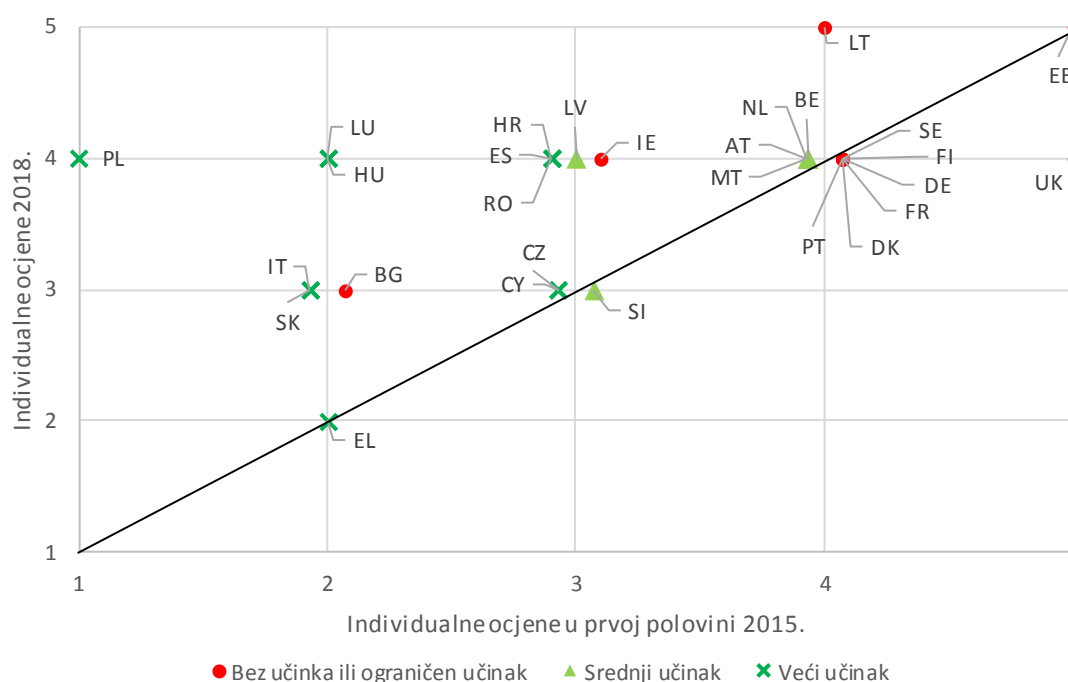
⁹ Ocjene se temelje na prikazu promjena u politici koje su nacionalni stručnjaci proveli u okviru popratne studije tijekom dvaju vremenskih razdoblja – u prvoj polovini 2015. te u rujnu 2018. Kvaliteta mjera na snazi tijekom tih dvaju razdoblja ocjenjuje se ocjenama od 1 do 5. Ocjenom 1 označava se nedostatak provedbe ili tek osnovna provedba, dok se ocjenom 5 označava uspostavljena i dobro razvijena usluga/funkcija koja je u skladu sa svim smjernicama iz Preporuke. Isto vrijedi za slike 3., 4., 6. i 8.

Usredotočenost na pojedinca

Preporukom se poziva na to da se svim dugotrajno nezaposlenim osobama omogući temeljita individualizirana ocjena te ponudi sklapanje sporazuma o integriranju na tržište rada najkasnije nakon 18 mjeseci nezaposlenosti. U sporazum bi trebala biti uključena ponuda individualizirane usluge koja obuhvaća zaposlenje te socijalne i druge usluge koje, prema potrebi, pruža jedinstvena kontaktna točka. U njemu bi trebali biti navedeni ciljevi, rokovi, međusobne obveze i dostupne mjere integracije za povratak na rad.

Od 2015. kvaliteta mjera za individualnu ocjenu poboljšala se u 12 država članica (slika 4.), uključujući gotovo sve države članice s prethodno slabim mehanizmima.

Slika 4. Promjene u kvaliteti mjera za individualnu ocjenu (2015.-2018.)

Izvor: Studija za potrebe evaluacije, Ramboll, 2019. Napomena: očekivanja iz Radnog dokumenta službi (EK, 2015.).

U više od polovine javnih službi za zapošljavanje dugotrajno nezaposlenim osobama pružaju se prilagođenije individualne ocjene i smjernice nego drugim skupinama nezaposlenih osoba. Često imaju pristup opsežnijem nizu usluga (npr. motivacijski razgovori te savjetovanja o otplati dugova) te su češće u kontaktu sa savjetnicima od drugih skupina.

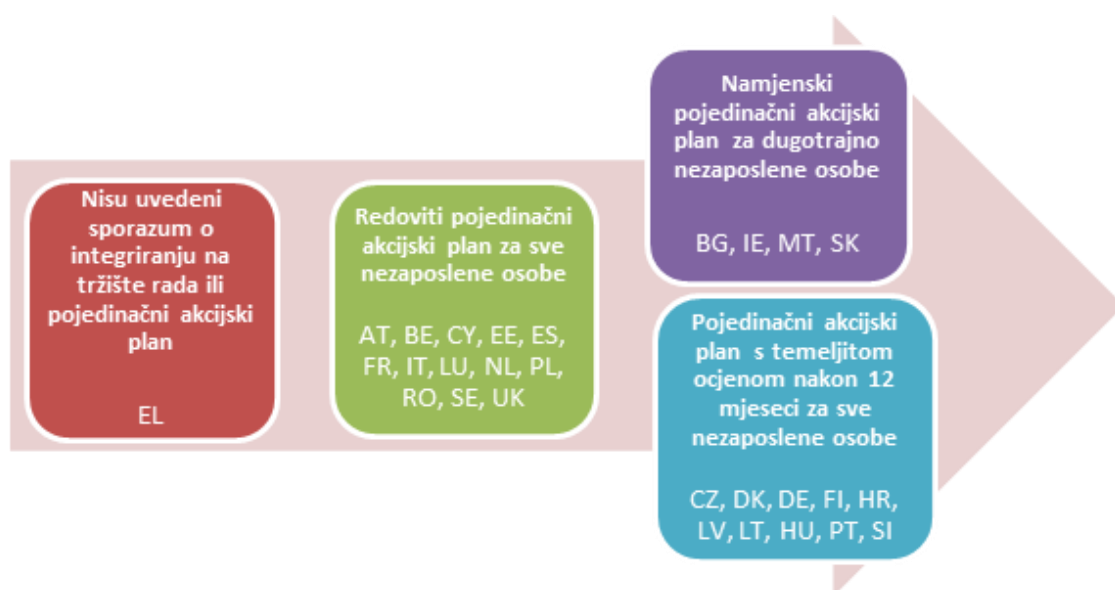
Podaci o praćenju¹⁰ pokazuju da većina javnih službi za zapošljavanje osigurava pojedinačni akcijski plan svim prijavljenim nezaposlenim osobama ubrzo nakon prijave te često najkasnije nakon šest mjeseci. Pojedinačni akcijski plan izrađuje se nakon početne ocjene i u njemu se utvrđuju ponuda usluge te prava i obveze pružatelja usluga i klijenta. Stoga on čini učinkovitu osnovu za sporazum o integriranju na tržište rada koji

¹⁰ Prikupljanje podataka za praćenje Preporuke o dugotrajno nezaposlenim osobama: 2017.

se zahtijeva u Preporuci. Pojedinačni se akcijski planovi obično stalno revidiraju, ovisno o potrebi.

Sporazum o integriranju na tržište rada provodi se u različitoj mjeri. Samo polovina država članica omogućuje plan koji uključuje usluge potpore koje nadilaze uobičajene usluge povezane sa zaposlenjem koje nude javne službe za zapošljavanje, kao što su usluge povezane s rehabilitacijom, zdravljem, dugotrajnom skrbi ili stambene usluge. Samo polovina javnih službi za zapošljavanje provodi temeljito ocjenjivanje u trenutku kad osoba postane dugotrajno nezaposlena (slika 5.).

Slika 5. Temeljito ocjenjivanje povezano sa sporazumima o integriranju na tržište rada ili pojedinačnim akcijskim planovima

Izvor: razrada podataka prikupljenih za praćenje Preporuke o dugotrajno nezaposlenim osobama GU-a EMPL: Izvješće iz 2017.

Udio dugotrajno nezaposlenih osoba sa sporazumom o integriranju na tržište rada iznosi od 25 % do 100 %. Čini se da različiti pristupi (slika 5.) dosad nisu imali znatan utjecaj na stope prelaska. Međutim, obećavajući je trend taj da je udio pojedinaca zaposlenih i nakon jedne godine¹¹ u zemljama koje dugotrajno nezaposlenim osobama osiguravaju sporazum o integriranju na tržište rada ili pojedinačni akcijski plan s temeljitom ocjenom bio veći u odnosu na zemlje koje nude samo redovni pojedinačni akcijski plan.

¹¹ Podaci dostupni za 12 zemalja za 2016.

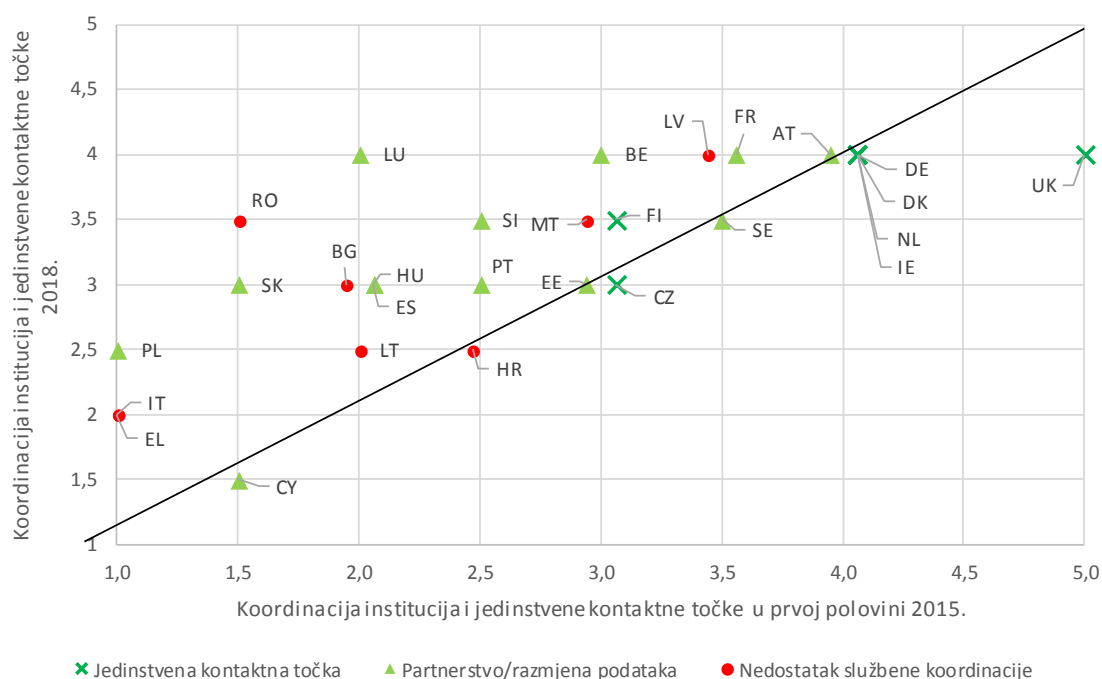
Okvir 2. Primjer mjera za poboljšanje individualiziranog pristupa

Hrvatska je razvila statistički alat za izradu profila koji javnoj službi za zapošljavanje pomaže da podijeli klijente u skladu s njihovom udaljenošću od tržišta rada tako što procjenjuje vjerojatnost zaposlenja u roku od 12 mjeseci nakon prijave. Osobe koje traže posao i kojima prijeti velik rizik od dugotrajne nezaposlenosti upućuju se na dodatno temeljito savjetovanje.

Ukidanje podjela zbog poboljšanja koordinacije

Koordinacija službi važna je za prevladavanje višestrukih prepreka s kojima se dugotrajno nezaposlene osobe često suočavaju. Zahvaljujući Preporuci povećala su se nastojanja da se osigura ujedinenije pružanje usluga, a 17 država članica poboljšalo je kvalitetu svojih mjera u tom području (slika 6.).

Slika 6. Promjene u kvaliteti mjera za poboljšanje međuinstitucijske koordinacije i uspostavu jedinstvene kontaktne točke (2015.–2018.)

Izvor: Studija za potrebe evaluacije, Ramboll, 2019.

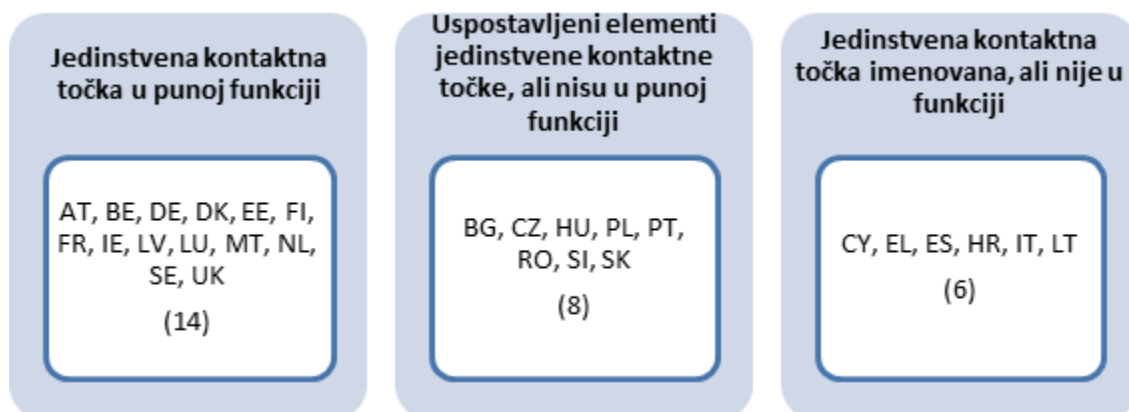
Mehanizmi koordinacije između javnih službi za zapošljavanje i socijalnih službi, kao što su sporazumi o dijeljenju podataka ili sustavi upućivanja, sada postoje u svim državama članicama, iako se njihov oblik razlikuje. Jedan je od najčešćih mehanizama praksa razmjene podataka. Ključna je za uspostavu jedinstvene kontaktne točke odgovorne za pružanje potpore ponudom usklađenih usluga koje uključuju zaposlenje, usluge socijalne potpore i druge usluge. Uspostava jedinstvene kontaktne točke ima snažnu institucijsku sastavnicu. Na nju se primjenjuje zakonodavni okvir za dijeljenje podataka o pojedincima i njezina se složenost može temeljiti na različitim razinama upravljanja.

Okvir 3. Primjer jedinstvene kontaktne točke

U **Finskoj** postoji model suradnje između nekoliko službi koji dugotrajno nezaposlenim osobama omogućuje pristup različitim oblicima potpore. Javna služba za zapošljavanje, općina koja pruža usluge socijalne skrbi i zdravstvene zaštite te ustanova za socijalno osiguranje koja osigurava profesionalnu rehabilitaciju surađuju na istom mjestu, tj. u fizičkoj jedinstvenoj kontaktnoj točki, ili u pokretnoj točki.

Od 15 država članica koje 2015. nisu imale jedinstvenu kontaktnu točku, devet ih je uspostavilo jedinstvenu kontaktnu točku ili utvrdilo mjere za njezino uspostavljanje. Međutim, stupanj provedbe razlikuje se među njima. Neke su države članice uspostavile ključne elemente (kao što su mehanizmi za dijeljenje podataka), dok su druge imenovale tijelo kao jedinstvenu kontaktnu točku, a nisu osigurale njegovu funkcionalnost (slika 7.).

Slika 7. Provedba jedinstvene kontaktne točke

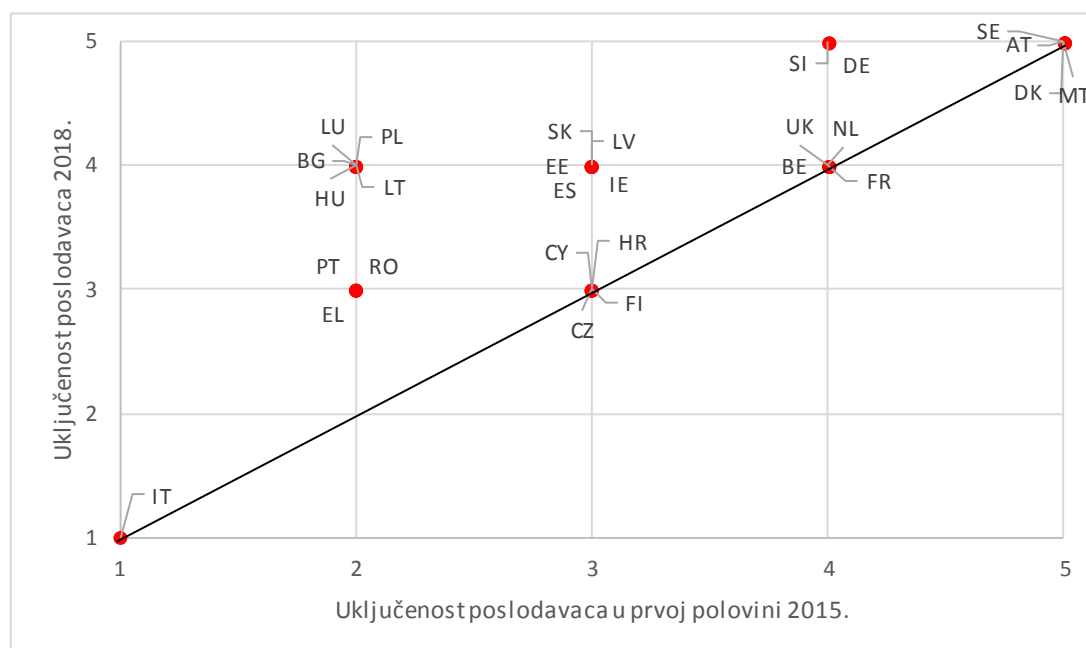

Izvor: GU EMPL na temelju popratne studije i zaključaka revizije Odbora za zapošljavanje.

Povećanje uključenosti poslodavaca

Od donošenja Preporuke 14 država članica poboljšalo je kvalitetu mjera za povećanje uključenosti poslodavaca (slika 8.).

Slika 8. Promjene u kvaliteti mjera za povećanje uključenosti poslodavaca (2015.–2018.)

Izvor: Studija za potrebe evaluacije, Ramboll, 2019.

Poticaji za poslodavce najčešći su oblik uključivanja poslodavaca¹². Sve države članice sada pružaju usluge za poslodavce, kao što su pregled kandidata i potpora pri zapošljavanju, a velika većina omogućuje mentorstvo i osposobljavanje na radnome mjestu (24).

¹² Ad hoc modul Izvješća o istraživanju kapaciteta javnih službi za zapošljavanje s pomoću upitnika, 2018.

U manjem je broju zemalja razvijena potpora socijalnim poduzećima i službama za potporu nakon zapošljavanja. Uključivanje poslodavca ovisi i o lokalnom kontekstu, poslovnom okruženju te kapacitetu socijalnih partnera. Inovativni pristupi koji uključuju socijalna poduzeća i nevladine organizacije i dalje su često u eksperimentalnoj fazi, uz manje uspostavljenih formalnih mehanizama.

Okvir 4. Primjer mjera koje uključuju partnerstvo s poslodavcima

U **Francuskoj** se u okviru projekta *Territoires zero chômeur de longue durée* osnivaju poduzeća usmjerena na zaposlenje koja zapošljavaju dugotrajno nezaposlene osobe na temelju ugovora u punom radnom vremenu u neograničenom trajanju. Ta se poduzeća osnivaju nakon procjene potreba zajednice. Javna služba za zapošljavanje osigurava kandidate za popunjavanje slobodnih radnih mjesta tako što ih praktičnim osposobljavanjem priprema za integraciju u rad. Taj je pilot-projekt 2017. proveden u 10 mjesta, a 2019. taj će se broj povećati na 50 mjesta.

Praćenje napretka

Multilateralni nadzor u okviru europskog semestra pridonio je praćenju provedbe Preporuke. Kako bi ga dodatno podržale, države članice, uz potporu Komisije, uspostavile su okvir za kvantitativno praćenje s pomoću kojeg su prikupljeni podaci za 2016. i 2017. Mreža europskih javnih službi za zapošljavanje razvila je skup standarda kvalitete za jedinstvenu kontaktnu točku i sporazum o integriranju na tržište rada, koji čine osnovu kvalitativnih preispitivanja država članica. Mreža javnih službi za zapošljavanje pridonijela je i prikupljanju kvalitativnih podataka o provedbi posebnom anketom i projektom *benchlearninga*¹³. Međutim, evaluacija je pokazala da bi se aspekt kvalitete praćenja, u kojem se javljaju poteškoće zbog složenosti varijabli i nedostatka određenih podataka, mogao poboljšati.

1.2. Učinkovitost

Očekivalo se da će se Preporukom ostvariti gospodarske koristi, ali je zbog kratkog vremenskog okvira evaluacije prerano za točnu procjenu ostvarene koristi. Tome posebno pridonosi činjenica da mjere predložene u Preporuci i dalje nisu u potpunosti provedene na razini država članica.

Kvalitativne informacije upućuju na to da su u nekim državama članicama troškovi povezani s provedbom Preporuke ograničeni s obzirom na to da su uglavnom povezani s promjenama u internim postupcima, smjernicama i drugim postupcima i/ili na to da su određeni elementi već bili uspostavljeni. U državama članicama koje su uvele nove mjere oblikovatelji politika i stručnjaci smatrali su da troškovi nisu previsoki u odnosu na očekivanu korist. Unatoč tomu, nalazi pokazuju i da su ograničeni resursi prepreka za provedbu, posebno na regionalnoj i lokalnoj razini.

Osim toga, još je prerano za procjenu svih koristi ostvarenih na temelju Preporuke s obzirom na to da je za vidljivost određenih učinaka potreban vremenski odmak. Isto tako, teško je u potpunosti razdvojiti učinke od vanjskih čimbenika, kao što su povoljni

¹³ Uspostavljen na temelju Odluke br. 573/2014/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o pojačanoj suradnji između javnih službi za zapošljavanje (JSZ-ova).

gospodarski uvjeti. Stoga se pokazalo problematičnim pronaći konkretne dokaze za kvantifikaciju troškova ili koristi *izravno* povezanih s Preporukom u državama članicama. Dionici smatraju da su troškovi nastali na razini EU-a proporcionalni koristima od razmjene znanja i redovitog praćenja.

1.3.Relevantnost

Preporuka je i dalje relevantna. Kvaliteta potpore dugotrajno nezaposlenim osobama i dalje se razlikuje, a stope nezaposlenosti i dalje se ne podudaraju. Preporuka je relevantnija za države članice s manje razvijenim sustavima, u kojima je poslužila za informiranje o poteškoćama i pomogla utvrditi program politike. Relevantna je i za zemlje s razvijenijim sustavima jer zbog promjena u demografiji i smanjenja tržišta rada postaje sve važnije da sve osobe koje mogu raditi rade. S obzirom na to da su države članice dale prednost ranijem djelovanju te gotovo sve države članice prijavljenim nezaposlenim osobama omogućuju individualne ocjene i pojedinačne akcijske planove/sporazume o integriranju na tržište u mnogo ranijoj fazi, posebno upućivanje na razdoblje od 18 mjeseci kao krajnji rok postalo je manje relevantno.

1.4.Usklađenost

Preporuka je uvelike usklađena s drugim instrumentima politike EU-a usmjerenima na pružanje potpore osobama pri povratku u zaposlenje, kao što su Preporuka Komisije o aktivnom uključivanju, Preporuke Vijeća o uspostavi Garancije za mlade i o oblicima usavršavanja¹⁴ te Akcijski plan za integraciju državljana trećih zemalja¹⁵.

Njezine su odredbe u skladu s Europskim stupom socijalnih prava¹⁶ i najnovijim Smjernicama za zapošljavanje. Postoje sinergije s europskim semestrom i radom Mreže javnih službi za zapošljavanje. Predložene mjere uglavnom odgovaraju nacionalnim prioritetima.

Države članice koristile su se i Europskim socijalnim fondom (ESF) kako bi podržale provedbu. Do kraja 2017. u intervencijama ESF-a sudjelovalo je približno 2,6 milijuna dugotrajno nezaposlenih osoba, koje čine 17 % svih dosadašnjih sudionika u ESF-u¹⁷.

1.5.Dodana vrijednost EU-a

Zahvaljujući Preporuci integriranje dugotrajno nezaposlenih na tržište rada i dalje je jedno od važnih pitanja u programu politike na europskoj razini i u državama članicama. Ona je utjecala na usmjeravanje rada i provedbe, posebno u državama članicama u kojima se očekivao velik učinak. To je potvrđeno u ključnim porukama relevantnog Odbora za zapošljavanje (EMCO) iz 2018., koje je potvrdilo Vijeće¹⁸.

¹⁴ 2016/C 484/01.

¹⁵ COM(2016) 377 final.

¹⁶ Pravo na prilagođenu, kontinuiranu i dosljednu potporu i pravo na temeljitu individualnu ocjenu najkasnije 18 mjeseci od početka nezaposlenosti.

¹⁷ Tematska bilješka o potpori ESF-a i Inicijative za zapošljavanje mladih (YEI) dugotrajno nezaposlenim osobama, Europska komisija, 2019.

¹⁸ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14409-2018-INIT/hr/pdf>

Komisija je aktivno podupirala države članice u njihovim nastojanjima da dugotrajno nezaposlene osobe integriraju u tržište rada. To je pridonijelo uspostavi okvira za praćenje i prikupljanju kvalitativnih podataka u svim državama članicama. Komisija je s pomoću Programa Europske unije za zapošljavanje i socijalne inovacije (EaSI) te Mreže javnih službi za zapošljavanje pridonijela uzajamnom učenju među državama članicama, što je stvorilo temelj i za buduće rasprave o politikama. Komisija inovativnim projektom u okviru mreže ESF-a za transnacionalnu suradnju u pogledu zapošljavanja dodatno podupire uzajamno učenje. U okviru tog projekta države članice koje žele dodatno razviti svoju potporu dugotrajno nezaposlenim osobama povezane su s projektima dobre prakse. U tijeku su pilot-projekti koji bi se trebali unaprijediti s pomoću ESF-a.¹⁹

3. PREOSTALI NEDOSTACI U PROVEDBI

Države članice donijele su niz mjera za poticanje **prijavljivanja**, no to još nije dovelo do povećanja stopa prijava. Još ima prostora za povećanje usmjerenog informiranja koje provode javne službe.

Iako postoji sveobuhvatniji pristup pružanju **individualne potpore**, kvaliteta individualnih ocjena neujednačena je. Ona ovisi o broju prijava i o tome provodi li se temeljito ocjenjivanje s prilagođenom ponudom nakon što osoba postane dugotrajno nezaposlena. Usto, mogla bi se poboljšati usmjerenost na predviđanje i ocjenjivanje vještina u ranoj fazi kako bi se pružila bolja potpora preventivnom pristupu. To je važno kako bi se izbjeglo da dugotrajna nezaposlenost postane dodatni čimbenik ranjivosti.

Iako **sporazumi o integriranju na tržište rada** u nekom obliku postoje u gotovo svim državama članicama, nedostaju neke ključne značajke. Obično su uključene samo redovne službe za zapošljavanje, što je nedostatak povezan sa slabom suradnjom između pružatelja usluga.

Države članice jasno nastoje poboljšati **koordinaciju službi**. Međutim, i dalje ima nedostataka u provedbi **jedinstvenih kontaktnih točki**. Prepreke su kapacitet ključnih dionika da usmjeravaju integriranje i politička potpora kako bi se osigurale institucijske i/ili zakonodavne izmjene. Postoje mogućnosti i za uključivanje više dionika u sporazume o koordinaciji, posebno iz civilnog društva.

Uključenost poslodavaca sve je veća, ali financijski poticaji i dalje su najčešći oblik uključivanja. Usluge potpore nakon zapošljavanja i potpore socijalnim poduzećima manje su napredne. Partnerstva s više dionika koja se osnivaju kako bi se osiguralo održivo integriranje na tržište rada isto su tako manje uobičajena.

Kad je riječ o **praćenju**, države članice znatno su napredovale u pogledu prikupljanja podataka, čime se omogućuje bolja usporedivost na temelju okvira pokazatelja koji je uspostavio Odbor Vijeća za zapošljavanje²⁰. Međutim, potrebno je dodatno raditi kako bi se poboljšale kvaliteta i cjelovitost podataka te kapacitet država članica za prikupljanje informacija o položaju osoba nakon zaposlenja, na primjer povezivanjem različitih

¹⁹ <https://ec.europa.eu/esf/transnationality/content/three-support-packages-fight-long-term-unemployment>

²⁰ <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=16934&langId=en>

registara. Kad je riječ o **potpori EU-a**, Komisija ima aktivnu ulogu u praćenju i uzajamnom učenju. Mogle bi se uvesti daljnje mjere potpore socijalnim inovacijama s pomoću EaSI-ja ili dobrovoljnih inicijativa i udruženja poduzeća koja podupiru dugotrajno nezaposlene osobe, pri čemu potonje mjere uvelike ovise o potražnji za radnom snagom.

4. NAČINI ZA UNAPRJEĐENJE PROVEDBE

S obzirom na demografske trendove, smanjenje tržišta rada i brze promjene u poslovnom svijetu ključno je osigurati da sve osobe koje mogu raditi rade. Kako bi unaprijedile provedbu, **države članice** mogle bi više raditi na sljedećem:

povećanje broja prijava

- povećati kapacitet službi za zapošljavanje i socijalnih službi radi dopiranja do neaktivnih osoba,
- uključiti civilno društvo, lokalne dionike i nezaposlene osobe u oblikovanje mjera za informiranje,
- povećati usmjerenost na preventivne pristupe, s pomoću sustava ranog upozoravanja, predviđanja i usklađivanja vještina,

poboljšanje kvalitete individualne potpore

- povećati kapacitet javnih službi za zapošljavanje radi ranog pružanja individualizirane i sveobuhvatne potpore,
- osigurati da su mjere aktivnih politika tržišta rada za dugotrajno nezaposlene osobe usmjerene i prilagođene njihovim potrebama,

daljnja koordinacija službi

- ubrzati prelazak na provedbu jedinstvene kontaktne točke s pomoću političke potpore te institucijskih i zakonodavnih izmjena kako bi se omogućilo dijeljenje podataka i koordinacija između organizacija, na primjer povezivanjem različitih registara,

povećanje uključenosti poslodavaca

- povećati broj usluga potpore nakon zapošljavanja koje poslodavcima nude javne službe za zapošljavanje, među ostalim jačanjem partnerstva s organizacijama civilnog društva i socijalnim partnerima,
- podupirati razvoj socijalnih poduzeća koja dugotrajno nezaposlenim osobama pružaju prilike za rad i osposobljavanje,
- poticati zapošljavanje uz potporu i pristupe prilagođavanja posla osobama s poteškoćama (eng. *job carving*),

praćenje

- nastaviti raditi na poboljšanju kvalitete i cjelovitosti podataka, uključujući podatke o ranjivim skupinama,
- osigurati potpuniji niz popratnih podataka radi praćenja održivosti rezultata.

Europska komisija može pojačati provedbu Preporuke u državama članicama na sljedeće načine:

- praćenjem aspekata kvalitete individualnih ocjena i sporazuma o integriranju na tržište rada uz potporu Mreže javnih službi za zapošljavanje,
- istraživanjem načina za praćenje razine integracije službi i provedbe jedinstvene kontaktne točke te daljnjim poboljšanjem kvalitete i cjelovitosti podataka, uključujući podatke o ranjivim skupinama,
- utvrđivanjem kriterija kvalitete za djelotvorne mjere aktivnih politika tržišta rada na temelju rada EMCO-a na određivanju referentnih vrijednosti za mjere aktivnih politika tržišta rada,
- promicanjem uzajamnog učenja s pomoću Mreže javnih službi za zapošljavanje, Odbora za ESF, istorazinskih ocjena i drugih dionika,
- upotrebom EaSI-ja:
 - za poticanje iskušavanja politika među poslodavcima, službama za socijalnu potporu i organizacijama civilnog društva,
 - za podupiranje procjena učinka programa i mjera usmjerenih na dugotrajno nezaposlene osobe na politike u državama članicama,
- poticanjem upotrebe europskih strukturnih i investicijskih fondova, posebno Europskog socijalnog fonda, Službe za potporu strukturnim reformama te budućeg Europskog socijalnog fonda plus, instrumenta za provedbu reformi i programa InvestEU:
 - kako bi se pružila financijska potpora za mjere usmjerene na dugotrajno nezaposlene osobe i mjere kojima se poboljšavaju zapošljivost i integriranje na tržište rada, posebno osoba izloženih riziku od isključenja iz tržišta rada,
 - kako bi se pridonijelo izgradnji kapaciteta različitih službi koje se bave dugotrajno nezaposlenim osobama, među ostalim ulaganjima u uspostavu jedinstvene kontaktne točke i IT infrastrukturu.